XVI. FIATAL MŰSZAKIAK TUDOMÁNYOS ÜLÉSSZAKA

Kolozsvár, 2011. március 24–25.

VISEGRÁD ÚJ VÁROSKÖZPONTJÁNAK KIALAKÍTÁSA

dr. KOVÁCS-ANDOR Krisztián

Abstract

At the moment Visegrád is a small settlement near the famous Danube Bend with a population of ca. 1700. However, owing to its historic significance, the village was granted the status of a town in the year 2000. It has been a lifelong dream of the leaders of the town to provide the settlement, which used to be a significant royal centre, with a new town centre worthy of its new status. The preparations to establish the new town centre began several years ago. Since then the regulatory plan for the new town centre has been made and two rounds of the design competition were also completed as a result of which the designer of the new town centre has been selected. The long process of designing the new town centre has reached a point when Phase No I is undergoing the authorization procedure. The talk is going to introduce this highly complex historic, development and design process analyzing its theoretical and architectural questions.

Key words:

urban planning, urban development, urban design, public spaces

Összefoglalás

Visegrád jelenleg egy 1700 fős kis település a Duna-kanyarban, amely azonban történelmi jelentősége kapcsán 2000-ben városi rangot kapott. A város vezetésének régóta dédelgetett álma, hogy az egykor jelentős királyi székhely városi rangjához méltó, új városközponttal gazdagodjon. Az új városközpont kialakításának előkészítése évekkel ezelőtt kezdődött, azóta elkészült az új városközpont szabályozási terve, valamint lezajlott két tervpályázati forduló, amelynek végén a városközpont tervezője kiválasztásra került. A városközpont tervezésének több éves folyamata jelenleg az 1. ütem engedélyezési szakaszánál jár. Az előadás ezt a nagyon összetett, komplex történeti, városépítészeti és építészeti folyamatot mutatja be, annak elméleti és tervezési kérdéseit elemzi.

Kulcsszavak:

várostervezés, városfejlesztés, közterület-fejlesztés

1. Előzmények

Visegrádnak jelenleg nincs kialakult városi főtere. A beépítés falusias jellegű, a ma látható település a Dunával párhuzamos és az arra merőleges völgy útjára szerveződött. A régészeti feltárások alapján feltelezhető azonban, hogy a mára már teljesen elpusztult középkori városnak igen nagy főtere lehetett. A városi rang visszaszerzésével és a település intenzív fejlődésével együtt egyre inkább szükségessé vált egy városközpont és egy találkozási pontként, rendezvénytérként szolgáló új főter kialakítása, melynek helyszíne megegyezik a középkori városközpont és főter helyszínével.

A Visegrádi Önkormányzat 2004 őszén ötletpályázatot hirdetett, amelynek eredményei alapján elké-

szült a terület szabályozási terve. A 2007 őszén kiírt építészeti tervpályázatban már konkrét építészeti megoldásokat vártak a tervezőktől. A tervezési feladat igen összetett volt, hiszen ki kellett alakítani a terület köztereit, a beépítési tömböket, a környező közterekhez való kapcsolódást, önkormányzati, kulturális és kereskedelmi funkciókat valamint az ezekhez kapcsolódó lakófunkciók megoldásáról is gondoskodni kellett. Fontos szempont volt a kialakuló főtér és a Duna part kapcsolatának kezelése. A feladat további nehézsége volt, hogy a területen számos régészeti emlék is található, melyek bemutatásáról, megóvásáról gondoskodni kellett.

1. ábra A tervezési terület

2. Tervpályázat

Visegrád történelmi múltját és természeti adottságait tekintve unikális jelentőségű Magyarországon. Azonban a nyugodt, kisvárosias miliő egy folyamatában megszakadt, középületek és városközpont nélküli települést takar. A tervezés során az építészeti és történelmi kontextus definiálása és az arra adott építészeti válasz volt a fő koncepcionális elem. Olyan megoldást kerestünk, mely nem archaizál, hanem absztrakt módon idézi meg a város múltját. Fontos szempont volt továbbá, hogy megtaláljuk a település méretéhez megfelelő léptéket, és olyan középületeket tervezzünk, amelyek bár kiemelkednek társaik közül, azokat mégsem nyomják el.

A városháza - funkciójából adódóan - az új főtér legfőbb eleme. Helyének kiválasztásakor fontos szerepet játszott, hogy a 11-es úton érkezők számára a feltáruuló új főtér szemközti térfalán legyen, mivel ez jelenti a tér hierarchiájában a súlypontot. A területen két jelentős vizuális, virtuális tengely található: az egyik a tér szimmetriatengelyén keresztüli irány, mely egyenes összeköttetésben van a Duna túl-

oldalán elhelyezkedő nagymarosi templom előtti főtérrel és templom tornyával, a másik az új főteret a fellegvárral összekötő tengely. Ezeknek a metszéspontjában helyezkedik el az új városháza.

A főtér szintjének megemelésével egy térszín alatti parkoló elhelyezésére nyílt lehetőség, amit a szabályozási terv is javasolt. Így az épületek külső homlokzatához igazítva egy 140 állásos mélygarázst terveztünk a főtér alá.

2. ábra Visegrád új főtere (pályázati terv)

3. Engedélyezési tervek

2009 őszén a Visegrádi Önkormányzat megbízást adott, hogy a *Visegrádi városközpont* 1. ütemének engedélyezési terveit készítsük el. Az 1. ütemben a pályázatban meghatározott „kulturális és közintézményi zóna” egyes épületei (városháza, díszterem, kézműves piac) kerültek megtervezésre az azt övező közterület kialakítással és fejlesztéssel.

Az önkormányzati irodák jelenleg több épületben elszórva találhatók meg a városban. A polgármesteri hivatal a Fő utca 81. szám alatt, egy egykori lakóépületben lett kialakítva. A város részéről felmerült az igény egy mind funkcionálisan, mind építészeti szempontból megfelelőbb városháza építésére, amely a tervezett új főtérre kerülne. A városháza „U” alakú udvaros beépítése összeköttetést jelentet a város eddigi központja, a Fő utca és az új főtér között. Az épület fő homlokzatával és bejáratával az új főtérre néz, azonban hátulról, az udvar felől és déli oldalon található árkádsoron keresztülhaladva is megközelíthető.

A városháza életéhez szorosan kötődő funkció az ünnepi ülések, rendezvények megtartására alkalmas díszterem, ugyanakkor az új kulturális központ épülete is igényel egy hasonló léptékű rendezvény-

termet. Azonban egy Visegrád méretű településen ilyen közelségben nem indokolt ennek a funkciónak a duplázása, ezért komoly dilemmát okozott a tervezés során annak eldöntése, hogy a városháza, vagy a kulturális központ épületében kapjon helyet a terem. Végül az a kompromisszumos megoldás született, hogy a dísztermet különálló épületben, de a városházával egységet alkotva, a városháza mellé helyeztük el. A rendezvényterem így kapcsolódik a városházához, szerves építészeti egységet alkot vele, azonban nem zavarja a hivatal belső életét, funkcionális működését. A rendezvényterem így nem csak az esküvők, ünnepi ülések megtartására lesz alkalmas, hanem kisebb rendezvények (zeneiskolai koncertek, irodalmi estek) megtartására is.

A díszterem és a városháza geometriai megformálásuk alapján rokonok, működés szempontjából mégis egyedi elemek. A két épület együtt képez egységes kompozíciót.

Az új épületek anyagválasztáskor két szempontot vettünk figyelembe. Az egyik, hogy lehetőség szerint helyi, természetes anyagokat használjuk, melyek „szépen öregednek” az időbeliség kifejezésére a legalkalmasabb, maradandó, időtálló anyagok. A másik, hogy az épületek burkolatának anyaga az épületek közötti funkcionális hierarchiát is kifejezi, ezért a városháza és a hozzá kapcsolódó díszterem természetes kőburkolatot, míg a kézműves piac bontott téglaburkolatot kapott.

4. Összefoglaló

A tervek az Országos Központi Tervtanács elé kerültek, amely megállapította, hogy a pályázati terv továbbfejlesztésével készített városközpont fejlesztés 1. ütemének terve megalapozott, körültekintő építészeti magatartásról tanúskodik. Az épületek kedvezően viszonyulnak a környezet léptékéhez, és kellően határozottak, karakteresek. Ezért a Tervtanács a bemutatott tervet engedélyezésre ajánlotta.

A tervek jelenleg engedélyezési stádiumban vannak. Bízunk benne, hogy mind az 1. ütem, mind pedig a városközpont későbbiekben tervezett, további részei is magas minőségben valósulnak meg, és hosszú távon adnak maradandó értéket Visegrád városának.

dr. Kovács-Andor Krisztián, DLA (egyetemi docens)

Munkahely: Pécsi Tudományegyetem Pollack Mihály Műszaki Kar, Építész Intézet

Cím: 7623 Magyarország, Pécs, Rókus utca 2.

Telefon / Fax: +36-72-501562

E-mail: k-andor@pmmk.pte.hu